

1. Samenvatting voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd de Jaarstukken 2023 van de Veiligheidsregio Hollands Midden vast te stellen in de vergadering van 4 juli 2024.

Het rekeningresultaat 2023 (voor bestemming) bedraagt **936.024 positief**. Het resultaat en de bestemming daarvan wordt onderstaand toegelicht. In de jaarstukken 2023 worden de resultaten per programmataak verder toegelicht en van een analyse voorzien.

De VRHM acht het vormen van een (nieuwe) bestemmingsreserve, genoemd Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering, noodzakelijk. Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd:

- te onttrekken aan de Reserve Groot Onderhoud Gebouwen	€ 88.028
en het rekeningresultaat als volgt te bestemmen:	
- verhogen van de algemene reserve	€ 43.142
- vormen bestemmingsreserve Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering	€ 676.800
- restitutie aan gemeenten	€ 216.082
Totaal	€ 936.024

Bij de jaarrekening 2023 is door de accountant, Publieke Sector Accountants, een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Vanaf 2023 ziet het oordeel uitsluitend toe op het aspect getrouwheid en niet meer op het aspect rechtmatigheid. De accountant is van oordeel dat de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023 van de Veiligheidsregio Hollands Midden een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 en van het vermogen op 31 december 2023 in overeenstemming met het BBV. De rechtmatigheid is door de VRHM zelf gecontroleerd en verantwoord in de rechtmatigheidsverantwoording welke onderdeel is van de jaarrekening 2023. De accountant is van mening dat de door het Dagelijks Bestuur afgegeven rechtmatigheidsverantwoording een getrouwe weergave geeft van de rechtmatigheid van het door haar gevoerde financieel beheer. Dit wordt onderstaand verder toegelicht.

2. Algemeen

Onderwerp:	Jaarstukken VRHM 2023	Opgesteld door:	E.H. Breider Concerncontroller
Voorstel t.b.v. vergadering:	Algemeen Bestuur	Datum	4 juli 2024
Agendapunt:	7.	Bijlage(n):	4
Portefeuille:	C.L. Visser (DB) H. Zuidijk (VD)	Status:	Besluitvormend
Vervolgtraject besluitvorming:	-	Datum:	-

3. Besluit

Het Algemeen Bestuur besluit:

- De Jaarstukken 2023 en de voorgestelde resultaatbestemming, namelijk:
 - Onttrekking aan de Reserve Groot Onderhoud Gebouwen voor een bedrag van € 88.028;

2. Het verhogen van de Algemene Reserve met € 43.142 conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2024 - 2027;
 3. Het vormen van een bestemmingsreserve Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering van € 676.800;
 4. Restitutie van het resterend saldo van het positief jaarrekeningresultaat ad € 216.082 aan de deelnemende gemeenten conform hun (relatieve) aandeel in de gemeentelijke bijdragen aan de VRHM.
- vast te stellen.
2. Décharge te verlenen aan het Dagelijks Bestuur conform het bepaalde in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Hollands Midden.

4. Toelichting op het besluit

Proces van de jaarstukken 2023

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bevat de jaarstukken het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bevat de programma-verantwoordingen alsmede de zogenoemde (verplichte) paragrafen. De jaarrekening bevat de balans en de programmarekening in cijfermatige zin en voorzien van diverse toelichtingen. De jaarrekening bevat verder het verloop van reserves en voorzieningen en wordt voorzien van een controleverklaring door de accountant.

Thans is aan de orde de vaststelling van de Jaarstukken 2023 door het Algemeen Bestuur. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen is de voorlopige jaarrekening vóór 30 april volgend op het verslagjaar aan de raden van de deelnemende gemeenten toegezonden. Er geldt bij de aanbidding aan de gemeenten geen zienswijze-procedure zoals in het begrotingsproces. Vaststelling geschiedt door het Algemeen Bestuur op 4 juli 2024. De jaarrekening wordt uiteindelijk vóór 15 juli aan het college van Gedeputeerde Staten aangeboden in het kader van het toezichtregime.

Resultaat jaarrekening 2023

Het rekeningresultaat 2023 (voor bestemming) bedraagt **936.024 positief**. Het resultaat wordt hieronder kort toegelicht. In de jaarstukken 2023 worden de resultaten per programmataak verder toegelicht en van een analyse voorzien. Tevens is daarin een toelichting opgenomen van structurele en incidentele lasten en baten.

Toelichting resultaat jaarrekening 2023

Toelichting baten 2023

De baten in 2023 bedroegen € 80,7 mln. ten opzichte van € 62,5 begroot, totaal € 18,2 mln. meer. Hiervan is € 14,5 mln. de vergoeding voor de kosten die de VRHM heeft gemaakt voor de crisisnoodopvanglocatie(s) COA (€ 8,9 mln.) en 1e opvang ontheemden Oekraïne (€ 5,7 mln.). Resterend € 3,7 mln.

Toelichting gemeentelijke bijdragen

De gemeentelijke bijdragen, begroot op € 53,6 mln., zijn € 0,3 mln. lager. Oorzaak is dat de in de gemeentelijke bijdrage van Gouda de vordering op Gouda ingevolgde FLO via de balans wordt verwerkt en niet meer via de V&W-rekening. Deze waren in de begroting 2023 nog niet via de balans verwerkt.

Rijksbijdrage BDuR (Brede Doeluitkering Rampenbestrijding)

De beschikking bedraagt uiteindelijk € 253.000 meer dan als verwachte bijdrage voor 2023 in de beschikking voor 2022 (december 2021) was aangegeven. De toekenning van de loon- en prijsbijstelling over de BDuR 2023 bedraagt € 559.000.

Overige baten

De overige baten bedragen € 1,0 mln. meer dan begroot, met name veroorzaakt door boekwinst op verkoop van activa (tankautospuiten) ad € 517.000 en rente uit deposito ad € 267.000.

Vergoeding coördinatiekosten (COA)

VRHM heeft ook in 2023 asielzoekers opgevangen in het kader van de crisishulpverlening (CNO). De door de VRHM gemaakte kosten zijn in rekening gebracht bij het Centraal orgaan opvang asielzoekers (COA). Conform afspraak met veiligheidsregio's en COA brengt ook de VRHM coördinatiekosten bij het COA in rekening op basis van het overheadpercentage (voor de VRHM 20,8%) als opgenomen in de Programmabegroting 2023. De vergoeding voor de coördinatiekosten door het COA bedraagt in 2023 € 1,8 mln.

Toelichting lasten 2023

De lasten in 2023 bedroegen € 79,9 mln. ten opzichte van € 62,6 begroot, totaal € 17,3 mln. meer. Hiervan bedragen de kosten die de VRHM heeft gemaakt voor de crisishulpverleningslocatie(s) COA (€ 8,9 mln.) en 1e opvang ontheemden Oekraïne (€ 5,7 mln.) totaal € 14,5 mln. Deze kosten zijn vergoed door het COA respectievelijk het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Resteert € 2,8 mln. Deze overschrijding wordt met name veroorzaakt door de financiële effecten van het arbeidsvoorwaardenakkoord 2023 (per 2 januari 2023 nominale stijging van € 100 gevolgd door een procentuele stijging van 5,5% en voor de vrijwillige brandweer een verhoging van alle vergoedingen met 9,3%).

Resultaatbestemming 2023

De VRHM acht het vormen van een (nieuwe) bestemmingsreserve, genoemd Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering, noodzakelijk.

Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd:

- Te onttrekken aan de Reserve Groot Onderhoud Gebouwen	€ 88.028
---	----------

en het rekeningresultaat als volgt te bestemmen:

- Verhogen van de algemene reserve	€ 43.142
- Vormen bestemmingsreserve Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering	€ 676.800
- Restitutie aan gemeenten	<u>€ 216.082</u>
Totaal	€ 936.024

Toelichting resultaatbestemming 2023

Onttrekking aan de Reserve Groot Onderhoud Gebouwen voor een bedrag van € 88.028

In de lasten van 2023 zijn voor verschillende kazernes onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd die zich kwalificeren als groot onderhoud. Voorgesteld wordt deze lasten, ter grootte van € 88.028, te onttrekken aan de Reserve Groot Onderhoud Gebouwen.

Resultaatbestemming 2023

Verhoging algemene reserve met € 43.142

VRHM streeft naar een ratio weerstandsvermogen van 1 of hoger. Het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering van 25 april 2024 ingestemd met, conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2024-2027, een verhoging van de algemene reserve met € 204.699 tot € 1.125.000 voor de periode 2024-2027 als benodigde (incidenteel) weerstandsvermogen, dus omvang van de algemene reserve. De ratio van de VRHM in de beleidsplanperiode 2024-2027 valt daarmee weer in klasse C (1.0-1.4). Dit duidt op voldoende weerstandsvermogen

Vormen bestemmingsreserve Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering € 676.800

Inleiding

In de afgelopen jaren heeft de Veiligheidsregio Hollands Midden invulling gegeven aan haar crisisverantwoordelijkheden tijdens bijvoorbeeld de langdurige corona-, Oekraïne- en migratiecrises. In deze periode was de focus sterk gericht op het primaire proces (en minder op versterking van de bedrijfsvoering). Anderzijds heeft deze periode geleerd dat een robuuste, wendbare en weerbare bedrijfsvoeringsorganisatie onvermijdelijk is om uitvoering te kunnen geven aan de nieuwe opgaven van de veiligheidsregio. Een inhaalslag is noodzakelijk.

Afgelopen maanden hebben we externe ondersteuning ingeschakeld voor de aansturing van de sector Bedrijfsvoering en voor de werkzaamheden rondom de accountantscontrole en interne controle, zoals aanbevolen in de managementletter. Hoewel dit een stap in de goede richting was, is dit nog niet voldoende voor de blijvende verandering die we nastreven.

Op onderdelen zijn stevige stappen te zetten voor een blijvende verandering en (kwaliteits)verbetering met nieuwe diensten, producten en expertisegebieden, in echter een complexe veranderomgeving (noodzakelijke acties nodig op een mix van inrichting, kennis, kwaliteit, cultuur, nieuwe expertisen, maar met te weinig middelen). De bijna afgeronde benchmark, uitgevoerd door Berenschot, laat zien dat de VRHM minder investeert in overhead, ICT en vakbekwaamheid in vergelijking met andere veiligheidsregio's. Deze inzichten onderstrepen de urgentie van de situatie.

De uitdaging is dusdanig groot dat er al langere tijd sprake is van een te hoge werkdruk. Een opstart boost en tijdelijke hulpstructuur over meerdere begrotingsjaren zijn dan ook vereist om een blijvende solide basis te leggen.

Toelichting voorstel

De bestemmingsreserve heeft als doel om de uitdagingen rondom het op orde brengen van de bedrijfsvoering die over een periode van meerdere begrotingsjaren lopen op te pakken. Het gaat daarbij met name om:

- Voldoende middelen te garanderen voor de (door)ontwikkeling van de (financiële) bedrijfsvoering en besturing van de organisatie ('bedrijfsbesturing' - en richt zich dus ook op Brandweerzorg, Risico- en Crisisbeheersing, Bevolkingszorg en de GHOR), inclusief de benodigde dienstverlening in de sector Bedrijfsvoering.
- Voldoende middelen te reserveren om te komen tot een strategisch meerjarig huisvestingsplan voor de kazernes en een methodiek voor blijvend toekomstgericht vastgoedmanagement en het opstellen van een meerjaren investeringsplan voor brandweermaterieel om inzicht te bieden in materieelvervanging en de daaraan verbonden kosten.

2024 – hulpstructuur en uit de adhocratie

In 2024 streven we ernaar om de 'ad-hoc' modus te verlaten, ondercapaciteit aan te pakken en de eerste cruciale verbeteringen op finance en control op te pakken. Tegelijkertijd werken we aan een

visie voor de bedrijfsbesturing met een duidelijke koers, inrichtingsplan en benodigde rol en taakverdelingen. Ook zetten we in op gerichte opleidingen en ontwikkelingen.

Meer detail over de benodigde inhoudelijke stappen staan vermeld in het jaarplan 2024. De te verwachte onttrekkingen uit de reserve hiervoor zijn m.n. nodig voor:

- *Project- en transformatieondersteuning*: Er zal geïnvesteerd worden in projectondersteuning. Deze is niet in huis en de meerjaren omvang van de verbetering vraagt om een projectenaanpak, analyse en schrijfcapaciteit om te komen tot een inrichtingsplan met bijpassende processen, middelen en formatie. Hierbij zal tevens een portfolio-overzicht gecreëerd worden van alle lopende Bedrijfsvoering gerelateerde activiteiten en nog op te starten verbeterinitiatieven om stevig te prioriteren en structuur aan te brengen.
- *Financiële begeleiding en advies*: Het is nodig om financiële begeleiding en advies aan te trekken om te komen tot de juiste besturingsprocessen, begrotingssystematiek, (verplichtingen)administratie, proces rondom AO/IC, projectmatig werken, accountantscontrole en rechtmatigheidsverantwoording. Op dit moment is er onvoldoende kennis en capaciteit in huis om uit de waan van de dag te komen.
- *Recruitment en inhuur*: Er is geen recruitment aanwezig. I.v.m. de moeilijke arbeidsmarkt zal hierop geïnvesteerd worden om onbemande sleutelplekken sneller ingevuld te krijgen (denk aan manager Huisvesting & Facilitaire Zaken, Project- en Procesmanagement, Inkoopspecialist, VIC medewerker, organisatieadviseur). Op sommige plekken is de formatieve ruimte dermate 'dun' dat er tijdelijke inhuur nodig zal zijn.
- *Hulp bij strategische investeringsplannen*: De aanwezigheid van strategische kennis is nog dun en daarmee onvoldoende om bepaalde zaken nu zelf op te kunnen maken. Om toch te kunnen komen tot de noodzakelijke meerjaren investeringsplannen zoals bijvoorbeeld voor huisvesting en brandweermaterieel zal hier gericht advies voor worden ingehuurd.

2025 – stap naar in control, gerichte inrichting & ontwikkeling

Voor 2025 veronderstellen we dat de onbemande sleutelplekken verder zijn ingevuld of worden ingevuld aan de hand van de nieuwe visie. Tevens gaan we ervan uit dat de ontwikkeling van medewerkers zijn vruchten afwerpt. Er is een efficiënt inrichtingsplan geschetst.

Meer detail over de benodigde inhoudelijke stappen staan vermeld in de programmabegroting 2025 onder hoofdzakelijk de "programmataak Bedrijfsvoering" en "opgave 12 van het BBP". De te verwachte onttrekkingen uit de reserve hiervoor zijn m.n. nodig voor:

- *Project- en transformatieondersteuning*: meer op eigenkracht. Begeleiding zal nog nodig zijn om een efficiënt inrichtingsplan af te ronden en implementatie te begeleiden.
- *Financiële begeleiding en advies*: vanwege de omvangrijke klus en beperkte capaciteit is de verwachting dat de begeleiding door zal lopen, maar wel minder intensief. De 1^e en 2^e lijn zal begeleid worden meer zelf te gaan doen in de organisatie nu de basisplannen staan.
- *Inhuur*: Er is een grote schraalte in de huidige formatie en valt het niet uit te sluiten dat voor enkele (nieuwe) functies / expertisegebieden structurele gelden nodig zijn. Tot die tijd zal inhuur nog nodig zijn op enkele plekken.
- *Hulp bij strategische investeringsplannen*: de verwachting is dat er meerdere strategische plannen liggen, er ontwikkeling heeft plaatsgevonden, maar dat er begeleiding nodig zal zijn, omdat het functiehuis nog onvoldoende ruimte biedt om strategische functies structureel in te richten.

In 2026 en 2027 – stap naar efficiency, zelfstandigheid en eigen strategisch advisering

We doen de aanname dat er een implementatie van inrichtingsplannen, bijpassende formatie & expertisegebieden, efficiënte processen en middelen voldoende in gang gezet zijn of kunnen worden en dat noodzakelijke structurele gelden zijn toegekend.

De verwachting is dat de organisatie dan ook een stap in volwassenheid kan gaan maken. Nieuwe

inrichting, functies en expertises creëren ruimte om de stap te kunnen maken naar continue ontwikkeling en het blijvend op orde houden van de bedrijfsvestiging in een wendbare context.

(bedragen x €1.000)		Raming Reserve WWB*			Totaal
Onderdeel		Q2 en Q3 2024	2025	2026/2027	
1	Project en transformatieondersteuning (meerjarig ontwikkel- en inrichtingsplan)	78.000	96.000	6.500	180.500
2	Financiële consultancy (advies & begeleiding) **	72.800	67.200	9.100	149.100
3	Recruitment (moeilijke arbeidsmarkt)	41.600	-	-	41.600
4	Invullen onbemenste sleutelposities + tijdelijke versteviging voor ontwikkeling en nieuwe diensten	60.000	100.000		160.000
5	Opstellen meerjaren investeringsplannen huisvesting, materieel en IT	109.200	36.400		145.600
		361.600	299.600	15.600	676.800
* De raming is een inschatting om de benodigde omvang voor de reserve te kunnen bepalen. De specifieke kosten en onttrekkingsverzoeken verlopen via de begrotingscyclus en T rapportages. ** Vereenvoudiging besturingscyclus incl. P&C-producten Inrichting portfoliomanagement / project en procesmatig werken Inrichting begrotingsmethodiek Inrichting AO/IC en RMV (Optimalisatie) Verplichtingenadministratie					

Bevinding Rechtmatigheidsverantwoording VRHM 2023:

'Het Dagelijks Bestuur is van mening dat de in de jaarrekening (2023) verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties *niet* rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens'.

Toelichting

Conform de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023 zijn overschrijdingen op de lasten en investeringskredieten *te allen tijde* onrechtmatig.

Echter, de overschrijding op de lasten veroorzaakt door kosten die de VRHM heeft gemaakt voor de crisishulpvanglocatie(s) COA (€ 8,9 mln.) en 1e opvang ontheemden Oekraïne (€ 5,7 mln.) worden geheel gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.

De overschrijding van het investeringskrediet (+ € 0,4 mln.) is geautoriseerd door middel van de vaststelling van tussentijdse rapportages.

Dit geldt ook voor de resterende overschrijding van de lasten (€ 2,8 mln., a.g.v. CAO-stijging) en overschrijding van de baten (€ 3,7 mln., m.n. incidenteel). Ook deze zijn tijdig geautoriseerd door middel van de vaststelling van tussentijdse rapportages.

Er is daarmee sprake van een **acceptabele** onrechtmatigheid.

Voor de 2 crediteuren die in 2022 door de accountant als onrechtmatig zijn aangemerkt is actie ondernomen. Er is in september 2023 een raamovereenkomst aanbesteed en afgesloten voor één

van de crediteuren. De opdracht voor de andere crediteur is eind 2022 al beëindigd. De spend van de crediteur tot aan het moment waarop de raamovereenkomst in 2023 is afgesloten wordt echter door de accountant nog als onrechtmatig beoordeeld, tezamen met de spend van een crediteur die producten levert in dezelfde percelen. Ook voor deze leverancier is in 2023 een raamovereenkomst afgesloten.

5. Consequenties

Financiële consequenties

Het voorstel is om een deel van het positieve jaarrekeningresultaat van 2023 - € 676.800 - te storten in een bestemmingsreserve Wendbare en Weerbare Bedrijfsvoering. Om direct een opstartimpuls te geven en een aantal urgente zaken aan te pakken is verzocht om een eerste onttrekking van € 361.600 (besluitvorming Nota Reserves en Voorzieningen 2024-2027). De voortgangsinformatie (T-rapportages) en prioriteiten (jaarplan) zullen binnen de reguliere besturingscyclus aan het bestuur worden voorgelegd. Voorstellen voor verdere onttrekkingen aan de reserve zullen ook binnen deze cyclus worden behandeld.

I.v.m. het verantwoord omgaan met overheidsgelden en de financiële krapte bij de gemeenten wordt een optimale efficiency nagestreefd voor de bedrijfsbesturing. Desalniettemin is er een grote schaalte in de huidige formatie en valt niet uit te sluiten dat voor enkele (nieuwe) functies / expertisegebieden structurele gelden nodig gaan zijn.

Controleverklaring en vaststellingsbesluit

Vanaf 2023 ziet het oordeel van de accountant uitsluitend toe op het aspect getrouwheid en niet meer op het aspect rechtmatigheid. Het voorstel aan het Algemeen Bestuur is voorzien van een besluit met in hoofdlijnen de drie deelbesluiten, namelijk de vaststelling van de jaarstukken, bestemming van het resultaat en het verlenen van décharge.

6. Aandachtspunten / risico's

Kwaliteit van de interne beheersing

Door het uitvoeren van jaarlijkse (gegevensgerichte) interne controles dienen het Dagelijks en het Algemeen Bestuur geïnformeerd te worden over de kwaliteit van de interne beheersing. Dit is geregeld in artikel 23 van de financiële verordening. Deze interne controles worden bij de veiligheidsregio naar het oordeel van de accountant (nog) niet gestructureerd en in de volle breedte uitgevoerd.

Dit wordt in 2024 verder opgepakt. De interne controles, op basis van artikel 23 uit de financiële verordening, worden ook gericht op de controle van de getrouwheid van het financieel beheer.

7. Historie besluitvorming

Ten aanzien van de beleidsuitgangspunten rond resultaatbestemming, reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de Nota Reserves en Voorzieningen 2024-2027.

8. Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief Controleverklaring bij de jaarrekening VRHM 2023
2. Controleverklaring bij de jaarrekening VRHM 2023
3. Accountantsverslag VRHM 2023
4. (Gewaarmerkte) Jaarstukken VRHM 2023